

Sociale fraude en menselijke waardigheid. Een ronde tafeldebat over fraudebestrijding en de OCMW's

Bart Claes^a, Thomas Maesele^b,
Leo Van Garsse^c & Nicole Vettenburg^d

- ^a Postdoctoraal onderzoeker Opleiding Sociaal Werk, Erasmushogeschool Brussel en verbonden aan de Onderzoeksgroep Crime & Society (CriS), Vakgroep Criminologie, Vrije Universiteit Brussel.
- ^b Stafmedewerker OCMW Gent.
- ^c Assistent, Vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent en Vrijwillig wetenschappelijk medewerker, Leuvens Instituut voor Criminologie, KU Leuven.
- ^d Vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent (Corresp.: Nicole.Vettenburg@UGent.be).

Inleiding

Recentelijk doet zich in het OCMW landschap een ontwikkeling voor waarbij termen als 'handhaving', 'controle', 'sanctie' en 'bijstand' met elkaar in verband worden gebracht. Onder de noemer van een 'handhavingsbeleid' worden (kandidaat-)steuntrekkers, naar Nederlands voorbeeld, scherper in het oog gehouden met als doel misbruik en sociale fraude op een meer afdoende wijze tegen te gaan. In het Federaal Plan Armoedebestrijding 2012 van de staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding staat dat sociale fraude moet worden aangepakt om *de beschikbare middelen beter te oriënteren naar de personen die er het meeste nood aan hebben*¹. Deze richtlijn wordt in de praktijk van de OCMW's onderling op verschillende manieren vorm gegeven. Sommige kiezen voor de oprichting van aparte controlecellen terwijl andere dergelijke praktijken onverenigbaar achten met hun maatschappelijke opdracht. Inmiddels vinden we in Antwerpen en Gent voorbeelden van dergelijke controlecellen. Over deze laatste liet de deelredactie maatschappelijke dienstverlening in dit tijdschrift onlangs nog een bijdrage opnemen². Deze nieuwe ontmoeting tussen hulp en

(straf)recht was voor de deelredactie aanleiding tot de organisatie van een ronde tafeldebat. Het vond plaats op 1 oktober 2013. Hieronder krijgt de lezer een beeld van het verloop ervan. De genodigden rond de tafel werden gevraagd zich in persoonlijke naam uit te spreken. Het vertrekpunt was de vermelde rubriektekst aangaande de praktijk van de controlecel bij OCMW Gent.

Deelnemers:

- Anne-Marie BAETSLE, departementshoofd sociale dienstverlening OCMW Gent.
- Marleen DAMAN, leidinggevende dienst Controle en Inspectie OCMW Antwerpen.
- Koen HERMANS, deeltijds docent KU Leuven en projectleider LUCAS.
- Freddy LANGENUS, stafmedewerker OCMW Mechelen.
- Danny MEIRSSCHAUT, arbeidsauditeur Gent.
- Youri NUYTINCK, teambegeleider en jurist dienst schuldbemiddeling en budgetbeheer CAW Visserij.
- Kris STAS, stafmedewerker Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en lector Karel De Grote-Hogeschool Antwerpen.
- Lut VAEL, algemeen coördinator Samenlevingsopbouw Gent.

De controlecel als element van een rechtvaardig handhavingsbeleid

Met de strijd tegen de sociale fraude wil men fenomenen aanpakken die de inkomsten voor de sociale zekerheid aantasten. Ook het handhavingsbeleid en bijhorende controlecel maakt hier deel van uit. OCMW's hebben evenwel de opdracht ervoor te zorgen dat iedereen een bestaan kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. Ze moeten dus het recht op maatschappelijke dienstverlening waarborgen. Is het handhavingsbeleid hiertoe een middel of staat het haaks op de missie? En hoe verhoudt zich de controle tot de hulpverlening en de begeleiding die men toch van een OCMW verwacht?

---

¹ Federaal Plan Armoedebestrijding 2012. Geraadpleegd op 15 september 2013 via http://www.mi-is.be/sites/default/files/doc/fpa_2012_nl.pdf

² LANGENUS, FANNY (2013) Het handhavingsbeleid van OCMW Gent. Tussentijdse evaluatie met

bijzondere aandacht voor de Controlecel. *Panopticon*, 34(5), 414-417.

Freddy Langenus: Voor mij is een controlecel overbodig. Wanneer een sociaal onderzoek voldoende doorgedreven wordt gedaan, vallen fraudeurs er automatisch uit. Tenslotte hebben de reeds bestaande sociale inspectiediensten een veel sluitender juridisch kader dan de controlecel binnen de OCMW's. Ten aanzien van deze inspectiediensten creëer je met deze cel een parallel circuit.

Anne-Marie Baetslé: Ik ben akkoord dat de aanpak van sociale fraude juridisch sluitend moet zijn. Dat is ook onze opdracht als OCMW. En dat betekent dat we met de cliënten moeten werken rond hun rechten en plichten. Een handhavingsbeleid start vanuit een hulpverleningsmodel en de controlecel maakt hiervan deel uit. Waar er echt sterke vermoedens zijn van sociale fraude, daar is hulpverlening niet meer nodig en moeten andere diensten het overnemen. Het resultaat van het sociaal onderzoek van de maatschappelijk werker is bepalend voor deze doorverwijzing. De mensen die in de cel werken zijn trouwens zelf maatschappelijk werkers. Deze cel heeft helemaal niet tot doel het beperken van de dienstverlening.

Danny Meirsschaut: Wanneer de overheid middelen uitrekt, zal hiermee gefraudeerd worden. Handhaving en controle zijn nodig. Dat is een kwestie van een rechtvaardige verdeling van de middelen, ook in de ogen van de burger die tot deze middelen bijdraagt. In die zin ben ik voorstander van de controlecel. Trouwens, sinds het bestaan van de Gentse controlecel worden we op het arbeidsauditoraat zeker niet overspoeld door aanvragen en is er geen sprake van een trendbreuk.

Koen Hermans: Onderzoek leert dat, wanneer mensen het systeem als rechtvaardig beschouwen, de kans op fraude gering is. Wanneer de hulpvrager de modaliteiten van ondersteuning onrechtvaardig acht, duikt fraude op. En net daar zie ik een probleem zoals bijvoorbeeld bij de categorieën in de leefloonwet. Het samenwonen van mensen wordt hierin eigenlijk gesanctioneerd, terwijl iedereen weet dat precies het samenwonen het welzijn en de kansen op

maatschappelijke integratie bevordert. Hiermee stimuleren we fraude.

Marleen Daman: Ik heb toch vragen wanneer ik hoor dat de categorieën in het toekennen van steun onrechtvaardig zijn. Ook bij talloze andere vormen van sociale zekerheidsmechanismen worden uitkeringen gekoppeld aan de gezins situatie zoals de werkloosheidsuitkering en de ziekteverzekering. Ik zie niet direct een beter alternatief.

Freddy Langenus: Ik zie toch een verschil. In deze andere mechanismen wordt het criterium van de gezinssituatie slechts als een buffer gehanteerd. Je loon is niet afhankelijk van je gezinssituatie en wordt de eerste periode van ziekte doorbetaald. Slechts bij langdurige ziekte grijpt men naar de gezinssituatie. Bij een leefloon is de gezinssituatie onmiddellijk van belang en krijgt een samenwonende minder uitgekeerd terwijl dat net het stabiliserend element bij uitsteking is. Ik volg de stelling van Koen dat dit aanzet tot fraude. Dat is des te méér zo omdat het begrip samenwonen de laatste jaren steeds minder scherp te omschrijven valt. Er zijn allerlei tussenvormen in relaties die moeilijker af te grenzen zijn. Waarom niet zoeken naar een ont koppeling van de uitkering van de gezinssituatie?

Youri Nuytinck: Wanneer uitkeringen gegeven worden, is er fraude mogelijk. Controle is dan ook nodig. De definitie van sociale fraude is vandaag bijzonder ruim en laat grote grijze zones van mensen die daar min of meer onder vallen. Ik denk dat er heel veel begripsverwarring is. Cliënten stellen zich de vraag of ze geschorst worden omdat ze een relatie hebben of omdat ze samenwonen. Voor cliënten zelf wordt het zeer moeilijk om te begrijpen wat ze eigenlijk verkeerd doen. Bovendien gaat het over zeer kwetsbare groepen.

Lut Vael: Dat sluit aan bij de vraag naar de definitie van sociale fraude. In het artikel van Fanny Langenus (zie hoger, red.) wordt een ophijsting gemaakt van de feitelijke vastgestelde fraude in het afgelopen jaar. Wat zegt dat over de werkelijkheid, als er zelfs geen definitie is van het

begrip? Ik kan dus niet zeggen of die controlecel afdoend haar werk doet. Het zou maatschappelijk meer verantwoord zijn om binnen onze samenleving in te zetten op betaalbaar wonen dan op fraude. Zo is het voor mensen die vandaag de helft van hun leefloon moeten spenderen aan huur niet langer nodig bepaalde overlevingsstrategieën te ontwikkelen. Wij zien het leefloon als een bodembescherming. Een recht op inkomen of op sociale bescherming is echt het laatste vangnet dat mensen hebben om op terug te kunnen vallen.

Freddy Langenus: Het afnemen van een leefloon van iemand die er recht op heeft, is extreem zeldzaam en bovendien gekoppeld aan maximumtermijnen. Veel frequenter is de vaststelling dat de oorspronkelijke toekenningvoorwaarden niet zijn vervuld. Dan spreken wij niet over een sanctie. Dan stel je gewoon vast dat de cliënt daar geen recht op heeft. De wettelijke mogelijkheid tot sanctioneren van leefloontrekkers brengt het OCMW eigenlijk in een zeer dubieuze situatie. Enerzijds geef je de boodschap dat de cliënt behoeftig is en anderzijds volgt een schorsing. Met sancties wordt bovendien de band verbroken met de cliënt en verdwijnt je belangrijkste instrument: het onderlinge vertrouwen.

De sociaal werker als hulpverlener en/of controleur

De taak van de maatschappelijk werker is altijd al een mengeling geweest is van hulpverlening en disciplineren. Het balanceren hiertussen maakt deel uit van de eigenheid van het sociaal werk. Toch blijft de vraag open of een sociaal werker in een controlecel op zijn plaats zit.

Kris Stas: In de perceptie van de cliënten kan ik me voorstellen dat zij na verloop van tijd niet meer weten wat het verschil is tussen de hulpverlener en de controleur. Dat wordt vanuit het cliëntperspectief zeer diffuus.

Anne-Marie Baetslé: Daar ben ik niet mee akkoord. Het is niet de bedoeling om bij cliënten binnen te vallen en te controleren. Doel is steeds om op een menswaardige manier te kijken naar wat er misloopt. Controle maakt onderdeel uit

van de begeleiding. De hulpvrager op weg helpen in zijn maatschappelijk integratie is hem wijzen op zijn rechten én zijn plichten. En als iemand blijft vasthangen op het niveau van het ontvangen, dan moeten we reageren, en hem desnoods uitsluiten. Dat mogen we nooit doen bij iemand die onmogelijk aan de plichten kan voldoen. Je kan niet ontkennen dat het publiek van het OCMW Gent vandaag sterk veranderd is in vergelijking met vroeger. De Bulgaren zijn bij ons nu de grootste groep. En dat zijn natuurlijk niet de sterkste mensen en die zijn ook zeer vatbaar voor misbruik door derden. Het is het onze taak om zo iets te signaleren en om te buigen in een probleemdetectie. En inderdaad: we hebben onze 'kordaatheid aan de poort' opgevoerd ten aanzien van mensen die neigen de kantjes er af te lopen.

Freddy Langenus: Waarom zijn er maatschappelijk werkers in die controlecellen? Het wetgevend kader van het OCMW laat gewoon geen andere beroepsgroepen toe! En dat is precies waarom de controlecel op dit moment volgens mij niet kan. Er is geen afdoend wettelijk kader voor. Ik kan me voorstellen dat een meer doorgedreven controle vanwege gerechtelijke overheid of arbeidsinspectie duidelijker is dan de tussenkomst van de controlecel van OCMW's.

Koen Hermans: De kern van sociaal werk is vanuit een disciplinerende taak ruimte creëren voor emancipatie. Ik denk dat sociaal werkers in OCMW's over het algemeen heel veel en op een goeie manier controleren. Een goed sociaal onderzoek is een vorm van controle. De combinatie van controle en vertrouwen is bijzonder moeilijk. Maar de indruk wekken dat de sociaal werker van de reguliere diensten een vertrouwenspersoon is, en die van de controlecel de controleur, dat is precies de mensen een rad voor de ogen draaien. Cliënten weten dat ze gecontroleerd worden en natuurlijk hebben ze strategieën om dat af te houden. De methoden van het maatschappelijk werk moeten volstaan om daarop in te grijpen. Ik ben geen voorstander van de splitsing tussen controle en hulp want zo raak je aan de kern van het sociaal werk en hol je de kracht ervan uit. Het probleem is ook dat we geen beroepsvereniging hebben die maatschappelijk werkers, als ze

doorschieten in controle en disciplineren, terecht wijst en desnoods hun titel afpakt. Wij hebben geen beroepsvereniging die richtlijnen geeft over wat maatschappelijk werk zou moeten zijn.

Lut Vael: Er is een spanning tussen maatschappelijke verantwoording en maatschappelijke verantwoordelijkheid, vooral als het gaat om een groep van mensen in onze samenleving die onze inzet en onze middelen nodig hebben. Er zijn te weinig middelen vandaag. Dan zou ik verwachten dat sociaal werkers, of ze nu werken in het OCMW of in samenlevingsopbouw, samen zouden opkomen voor hun cliënten. Dat ze durven zeggen wat fout geregeld is en waar verandering nodig is. Alleen is er vandaag geen draagvlak voor dit soort inbreng.

Kris Stas: Het is belangrijk dat het sociaal werk weet waarop het inzet en waarom. In het artikel van Fanny Langenus (zie hoger, red.) voel je wel dat er wordt gearzeld als het op die controle aankomt. Men krijgt met de controlecel immers een soort parallelle justitie. Moeten er dan gewoon niet meer middelen naar justitie gaan, zodat men efficiënter kan opsporen en controleren?

Youri Nuytinck: En wat is het mandaat van de sociaal werkers binnen de controlecel? Wij lazen enkele verslagen. Een aantal van deze sociaal werkers geven aan hun opdracht een heel hoog FBI-gehalte. Dat zijn geen verslagen van maatschappelijk werkers binnen een sociale dienst maar rapporten over gedane vaststellingen. Gaat dit over sociaal werk of eerder over politieel werk?

Danny Meirsschaut: Ik ben geneigd om te zeggen dat justitie niet de taak heeft om maatschappelijke problemen op te lossen. De opdracht van justitie is niet alleen een efficiënt onderzoek maar ook een zinvolle sanctionering. Onze capaciteit voor het opsporen en vervolgen van sociale fraude bedraagt op dit moment 10%. We zouden dat kunnen optrekken naar 20% maar dat zou niet alles oplossen. Justitie is goed om een aantal mensen tegen te houden om feiten te plegen. In deze materie van sociale fraude, waar het vaak om 'sociale miserie' gaat, kunnen we vooral nuttig zijn op administratief vlak en dat is dus

zeer beperkt. Met het OCMW Gent hebben we de formele afspraak dat het niet op de eerste plaats aan het parket is om te beslissen over vervolging. Het OCMW maakt de keuze voor hetzij vervolging, hetzij voortzetting van de hulpverlening, hetzij een administratieve afhandeling. Pas als zij kiezen voor vervolging delen zij de gegevens mee en treden we op. Dat is vergelijkbaar met bijvoorbeeld de inspectiediensten van de RVA die een keuzebevoegdheid hebben.

Kris Stas: Met die discretionaire ruimte heb ik het moeilijk, net omdat hiermee willekeur mogelijk is. Een maatschappelijk werker kan iets door de vingers zien, de andere collega niet. Er is ook een gebrek aan informatie en openheid naar de cliënt over de mogelijke gevolgen van de controle, zoals het intrekken van het leefloon. En vaak vergeet de maatschappelijk werker ook mee te delen dat men hiertegen beroep kan aantekenen. Dat heeft ook met macht te maken!

Koen Hermans: De wet stelt dat de maatschappelijk werker het onderzoek met de meest aangewezen methodieken van het sociaal werk moet voeren. Dat is ongetwijfeld ook het bespreekbaar maken. Pas als er geen bewegingsruimte is wordt er overgegaan tot melding aan de Raad voor Maatschappelijk Welzijn. Uit een vergelijkende studie tussen Vlaanderen en Wallonië over studenten met een leefloon merkten we bovendien een groot verschil tussen Waalse en Vlaamse maatschappelijk werkers. Vlaamse sociaal werkers verwijzen bij de uitoefening van hun beroep veel minder naar de wet terwijl het actief hanteren van het wetgevend kader vaak ook in het voordeel van de cliënt kan zijn.

Freddy Langenus: Leidinggevenden van de sociale dienst vertrekken vanuit een door hen veronderstelde bedoeling van de regelgeving en veel minder vanuit de letter van de wet. Tegenwoordig is het beleid veel preciezer in zijn formuleringen en toepassingen. Voor de toepassing van de sancties sinds 2002 dient bijvoorbeeld een procedure gevolgd te worden. Nu is er geen enkele maatschappelijk werker die deze procedure kent. Bij de helft van de sancties

die worden genomen, is de procedure niet correct gevolgd. Hierdoor worden een aantal garanties, hoewel bij wet voorzien, niet geboden. Ik ben geen voorstander van een strikte splitsing tussen de werkingen van sociale dienst en controlecel. Ik ben bang dat de maatschappelijk werker die vermoedens van fraude heeft, het dossier dan maar meteen overmaakt aan de controlecel. De maatschappelijk werker ontloopt zo een stuk zijn verantwoordelijkheid. We moeten sociaal werkers net beter aanleren te detecteren wanneer iets niet klopt en er passend op te reageren vóór controle moet worden ingeroepen.

Anne-Marie Baetslé: In Gent maakt de controlecel ook deel uit van een groter geheel. Het gaat in de eerste plaats om hulpverlening. Bovendien hebben maatschappelijk werkers die in een OCMW terecht komen direct met dat wettelijk kader te maken. Jonge mensen, pas afgestudeerd, vragen naar structuur en duidelijkheid. In Gent moeten we bijna het omgekeerde doen: mensen leren loskomen van de loutere toepassing van de technieken en de procedures.

Marleen Daman: In Antwerpen werkt de cel nauw samen met de maatschappelijk werker van de wijk. En die vraagt zelf ook wel eens hulp aan de cel over hoe een bepaalde situatie aan te pakken. Het zijn dus niet noodzakelijk twee streng gescheiden diensten.

Koen Hermans: Mijn antwoord aan de OCMW's is: maak meer werk van je kwaliteitsbeleid. Ik vrees dat dit vandaag weinig gebeurt en dat het OCMW-werk hierdoor een zeer eenzame job is. Bandopnames van cliëntcontacten, zoals die in de vertrouwensartsencentra met toestemming van de cliënt worden gemaakt, zijn zeer goede instrumenten voor intervisiegesprekken met maatschappelijk werkers. Maar weinig OCMW's kennen dat en werken ermee. De maatschappelijk werker zit natuurlijk ook in een bepaalde lokale organisatiecontext.

Naar een lokale controlesamenleving, of net niet?

Met een handhavingsbeleid en controlecel wordt de nadruk gelegd op de plichten van de cliënt

en de controle hierop. Het gaat om een tendens die we actueel op zowat alle maatschappelijke domeinen aantreffen. De controlefunctie wordt hierbij bovendien vaak van de centrale niveaus naar het lokale niveau verschoven. Dit valt ook op in het hier besproken handhavingsbeleid. Hoe moet dit worden geïnterpreteerd? Zijn we op weg naar een verkramping op het lokale niveau? En wat betekent dat voor de rechtswaarborgen van de burger?

Freddy Langenus: De zwakte van de RMI-wetgeving is dat de beslissingsbevoegdheid op het lokaal politieke niveau ligt. Die wetgeving is op zich relatief sluitend. Maar het gedeelte dat discretionair moet worden ingevuld, kan beter door een deskundige worden opgenomen. Dat is de maatschappelijk werker en zijn ondersteunende entourage binnen de sociale dienst. Eigenlijk valt over een concrete hulpvraag politiek niets te beslissen. Maar toch heeft de wetgever in 2002 de moed niet gehad om, zoals bij alle minimumuitkeringen, dat politieke niveau uit te schakelen. Het politiek niveau moet de spelregels en het beleid bepalen. Maar het individuele beslissingsniveau is voor de specialisten, voor de deskundigen.

Youri Nuytinck: Ik hoorde in een klein OCMW, 10 jaar geleden, dat de maatschappelijk werker aan de cliënt moest zeggen dat hij niet meer mocht winkelen in die bepaalde winkel omdat de producten daar te duur waren. De OCMW-voorzitter had hem daar gezien.

Koen Hermans: Zoiets leeft ook in de samenleving. De OCMW's hebben onlangs van een grote winkelketen een voorstel gekregen. Deze zou aan de OCMW's cheques geven waarmee de cliënten aankopen kunnen doen, met uitzondering van tabak of alcohol. Het inkomen is dan misschien een leefloon, maar betekent dat ook dat de samenleving kan bepalen aan wat je dat bedrag mag besteden? Wij vinden het normaal dat lokale politici zich mogen uitspreken over individuele dossiers van cliënten. Het gaat dan om mensen die hiervoor niet gekozen zijn, maar simpelweg aangeduid. Ik vind dit prehistorisch! Zoals 150 jaar geleden de pastoor en de champetter vertelden wat

mensen moesten doen. Eigenlijk kopiëren wij dit model 150 jaar later in de OCMW-raad. Als ik die aangeduide raadsleden vraag waarom zij raadslid zijn dan vinden zij het zelf belangrijk om per individueel geval uitspraken te kunnen doen over welke hulp het meest aangewezen is. Bij de overheveling van de jeugdbescherming naar Vlaanderen heeft men de moed gehad de Comités Bijzondere Jeugdzorg te bevolken met specialisten. Die moed heeft men in het kader van het Vlaams decreet op de OCMW-werking niet opgebracht. Nog een ander aspect bij die lokale besluitvorming is de kwestie van vertrouwelijkheid. Er zijn raden waar dossiers met naam en toenaam worden genoemd.

Kris Stas: Het Nederlandse model geeft op dit stuk misschien meer garanties. Daar heeft men de splitsing gemaakt tussen het verlenen van bijstand en de begeleiding. Net om te voorkomen dat er andere logica's zouden meespelen in het al dan niet toekennen van materiële bijstand.

Freddy Langenus: Dan komt die 50% lokale financiering weer op de proppen. Nog steeds is het zo dat de lokale en de federale overheid elk 50% financieren van het leefloon. Het is omdat de gemeente de helft van dat leefloon betaalt dat ook dat soort inmenging in stand gehouden wordt. Alle ander minima, bijvoorbeeld de tege-

moetkoming aan personen met een handicap, worden ambtelijk toegekend. Maar die zijn dan ook volledig ten laste van de federale overheid.

Koen Hermans: Vandaag is er de vraag vanuit de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten dat de verhouding 90% federaal en 10% lokaal zou worden. Mij verbaast dat. Mocht dit er komen, zouden er dan nog lokale controlecellen worden opgericht?

Freddy Langenus: Ik denk dat het geen enkel verschil zou maken. Ik denk niet dat de verdeel-sleutel de bepalende factor is maar eerder het gevoel bij de politici dat er van alles misloopt en dat men daartegen wil optreden.

Het uitermate boeiende debat wordt hiermee voorlopig afgesloten. Als deelredactie kunnen we ons niet voorstellen dat dit het einde van de gedachtewisseling rond deze thematiek zou kunnen betekenen. De discussie gooide immers licht op een aantal deelaspecten die nog verdere verkenning behoeven. Een uitspraak over het handhavingsbeleid van de OCMW's kan geen kwestie van goedkope boutades zijn, zoveel is duidelijk. Hiervoor is de problematiek te complex en te rijk. De deelredactie neemt zich voor de discussie hierover ook in de toekomst te blijven opvolgen en, waar mogelijk, te voeden.

JEUGDRECHT EN JEUGDHULP / JUVENILE JUSTICE AND YOUTH CARE

Werkgroep Jeugdsanctierecht: voorstel voor een constructief jeugdsanctierecht

Sabien Hespel^a

^a Assistent, Instituut voor Sociaal Recht & Leuven Instituut voor Criminologie, KU Leuven (Corresp.: Sabien.Hespel@law.kuleuven.be).

De Werkgroep Jeugdsanctierecht (een overlegforum tussen diverse actoren in het jeugdrecht) heeft sinds haar oprichting begin jaren 1990 meegedacht en gewogen op de hervorming van de jeugdbescherming. Daartoe werden vijf principes geponeerd die volgens de werkgroep het uitgangspunt moeten vormen bij de reactie op jeugddelinquentie. In 2011 actualiseerde de

Werkgroep Jeugdsanctierecht deze vijf principes. De principes van verantwoordelijkheid van jongeren, rechtswaarborgen voor jongeren en constructief sanctioneren, blijven de uitgangspunten; de Werkgroep kiest verder voor de complementariteit tussen herstel, welzijn en justitie en bevestigt het uitzonderlijk karakter van opsluiting als *ultimum remedium*. In het verlengde van deze actualisering ging de werkgroep ook over tot een toetsing van het huidige jeugdbeschermingsrecht aan deze principes.¹ De huidige Jeugdbeschermingswet

¹ Zie G. DECOCK en J. PUT (eds.) *Jeugdsanctierecht gewikt en gewogen. Toetsing van beleid en praktijk aan de principes van het jeugdsanctierecht*, Gent, Larcier, 2012, 115 p.